

AANBIEDINGSBRIEF BIJ DE 'KADERNOTA 2020'

Aan de leden van de gemeenteraad en de griffier.

Uw brief van :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : Z.123059/1530
Bijlage :
Behandeld door : T.N. Kramer
Telefoonnummer : 8211

Verzonden:
Zuidwolde, 7 mei 2019.

Onderwerp : Aanbiedingsbrief Kadernota 2020.

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2020 aan. Dit document vormt de eerste stap in de planning- en controlcyclus voor 2020, immers aan de hand van de kaders in deze nota stellen we de Programmabegroting voor dat jaar op. Daarin vormen onze programma's de kern en actualiseren we het huidige beleid en voegen nieuwe speerpunten in. Daarom zijn de kaders waarvan u in deze Kadernota kennisneemt van groot belang en vormen deze als het ware onze opdracht voor 2020 en volgende jaren. Daarnaast geeft de Kadernota de raad inzicht in waar we als gemeente (financieel) staan, waar we naar toe willen en met welke middelen dat kan. De kadernota is geschikt om de vertaalslag te maken naar de verdere realisatie van de toekomstvisie.

In deze aanbiedingsbrief willen we een aantal zaken accentueren:

1. Belangrijke trends en de implicaties daarvan voor De Wolden.
2. Financiële uitkomsten Kadernota 2020.
3. Structurele doorwerking jaarrekening 2018.
4. De inzet van de incidentele middelen.
5. Bijgestelde meerjarige exploitatiesaldi 2020 t/m 2023.
6. Meerjareninvesteringsplan 2020-2023.
7. Bijgestelde financiële kengetallen.
8. Overige financiële risico's.
9. Kaderstellende vragen en voorstellen.
10. Planning behandeling Kadernota 2020.

1. Belangrijke trends en de implicaties daarvan voor De Wolden

Uitvoering collegeprogramma

We hebben bij de opstelling van de meerjarige begroting 2019-2022 het voor deze periode geldende collegeprogramma al redelijk uitgewerkt in speerpunten. Daarbij hebben we

rekening gehouden met de trends en ontwikkelingen zoals deze zich in onze samenleving manifesteren. Dit betekent niet dat er in het vervolg van deze periode geen nieuwe zaken kunnen of moeten worden opgepakt. Er zijn nog steeds veel initiatieven die vanuit de Woldiger samenleving ontstaan en waar het college oog voor heeft. Samen met de raad zien wij het als een uitdaging om ook daarmee aan de slag te gaan.

Multi Functionele Accommodatie te Zuidwolde

Op 24 mei en 1 november 2018 zijn de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek gepresenteerd aan uw raad. Op 28 maart 2019 is aan u gevraagd om een voorkeur uit te spreken betreffende één van de voorgestelde drie scenario's. Daarbij is unaniem de voorkeur uitgesproken voor een Multifunctionele Accommodatie in Zuidwolde en zijn de volgende aandachtspunten meegegeven:

- Financiële ruimte behouden voor investeren.
- Integrale afweging bij de kadernota.
- Geen extra bezuinigen.
- Terughoudend met extra lastenverhoging om financiering MFA mogelijk te maken.
- Geen hogere tarieven voor verenigingen.
- Exploitatie-financiële-uitvoeringsrisico's analyses opstellen.
- Meer baten genereren.
- Goede communicatie gebruikers.
- Betrekken externe partij maatschappelijk vastgoed.

Indien uw raad bij de behandeling van de Kadernota 2020 akkoord gaat met de realisatie van een MFA in Zuidwolde dan zal in het vervolgproces nadrukkelijk rekening worden gehouden met de hiervoor genoemde aandachtspunten. Bij de volgende fase van het proces laat de gemeente zich door een extern deskundige partij ondersteunen op onder andere de terreinen van risicobeheersing van het totale project, fiscaliteit, aanbesteding en advies voor een verantwoorde exploitatie. De organisatie die de gemeente gaat ondersteunen, heeft veel ervaring met de begeleiding van soortgelijke projecten betreffende het maatschappelijk vastgoed.

Belangrijkste conclusies haalbaarheidsonderzoek MFA Zuidwolde

De conclusies van dit onderzoek zijn als volgt samen te vatten:

- Er is een breed draagvlak voor de realisatie van een MFA, zowel bij toekomstige gebruikers als bij omwonenden.
- Het benodigd bruto vloeroppervlak (bvo) van ruim 5.800 m² en benodigde parkeervoorziening past op de beoogde locatie.
- De stichtingskosten bedragen indicatief **€ 13.622.000** inclusief BTW (prijsspeil 2018) en voorbereidingskosten.
- Indien gekozen wordt voor de realisatie van een MFA wordt het gebouw 'De Boerhoorn' gesloopt en komt het huidige onderkomen van de bibliotheek vrij.

In de Kadernota 2018 (juni 2017) is de variant renovatie sporthal en nieuwbouw gymzaal opgenomen en becijferd op € 2.843.500 inclusief btw (prijsspeil 2017). U heeft echter bij de behandeling van de Kadernota 2018, door middel van een amendement, besloten om een haalbaarheidsonderzoek betreffende de mogelijkheid tot realisatie van een multifunctionele accommodatie in Zuidwolde in te stellen. Voor de uitvoering van dit onderzoek heeft uw raad in november 2017 een voorbereidingskrediet van € 85.000 beschikbaar gesteld. Toen is ook afgesproken dat het definitief voor de MFA benodigde krediet, na de oplevering van het haalbaarheidsonderzoek, aan u zou worden voorgelegd. Het hierboven genoemde bedrag van afgerond € 13,6 miljoen komt dus in de plaats van het eerder becijferde bedrag van ruim € 2,8 miljoen.

Vooruitlopend op definitieve besluitvorming over de begroting 2020 vragen wij u echter om bij de besluitvorming over de nu voorliggende kadernota alvast een aanvullend voorbereidingskrediet van € 75.000 beschikbaar te stellen. Dit om de voortgang van het proces niet te stagneren. Indien uw raad besluit om geen voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen dan kan er formeel pas op 1 januari 2020 worden begonnen met de volgende fase van het project. Dit betekent een vertraging van een half jaar.

Vanzelfsprekend heeft een dergelijke investering de nodige impact op de gemeentelijke financiën, maar deze is echter niet allesbepalend voor de uiteindelijke begrotingsuitkomsten voor de komende jaren. Ook andere ontwikkelingen en wensen hebben vanzelfsprekend invloed op de voor- of nadelige exploitatiesaldi. Desondanks zijn we dan ook blij dat we voor de komende jaren investeringsruimte hebben weten te vinden zodat we niet alles op slot hoeven te zetten.

Gemeentefonds

Belangrijk voor gemeenten is hoe de geraamde accessen t/m 2023 voor de ontwikkeling van het gemeentefonds er bijvoorbeeld uit komen te zien. Daarmee moeten gemeenten de loon-, prijs- en areaalbijstellingen (deels) financieren. In de nu voorliggende cijfermatige opstelling is wat dat betreft rekening gehouden met een redelijk forse groei van de uitkering uit het gemeentefonds. Bij de komende meicirculaire zal duidelijk worden hoe ver het Rijk aan deze verwachtingen tegemoet kan of wil komen. Zoals zo vaak hangt die onzekerheid ook nu weer boven het meerjarige perspectief van gemeenten.

Sociaal domein

De VNG is met het Rijk in gesprek over de tekorten in het Sociaal Domein bij veel gemeenten. Eind april neemt het kabinet een besluit over de voorjaarsnota. Voor gemeenten gaat het daarbij vooral om de thema's jeugdhulp, Hoofdlijnen Akkoord Geestelijke Gezondheidszorg en de Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg. De volumegroei bij de jeugd vraagt om een adequate financiële compensatie door het Rijk.

Het kabinet heeft aangegeven onafhankelijk onderzoek te doen naar de jeugdhulp en eventuele volumegroei. Dat onderzoek is inmiddels in concept afgerond en er blijkt inderdaad sprake van een flinke volumegroei in de jeugdhulp. De VNG heeft in verschillende ambtelijke en bestuurlijke gesprekken met VWS aangedrongen op een adequate financiële compensatie hiervoor door het kabinet. Daarnaast zijn er ook andere, volumebepalende maatregelen nodig. Hier hebben zowel het Rijk als gemeenten zelf een rol. Op 2 april is de noodzaak van een structurele financiële tegemoetkoming ook aangekaart bij de ministeries van BZK en Financiën tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen.

De besluitvorming over de voorjaarsnota van het kabinet is voorzien eind april. Dan bepaalt het kabinet waar ze extra geld in wil investeren (er zijn namelijk nog veel meer wensen, bijvoorbeeld voor defensie, onderwijs, klimaat, enzovoort). Naar aanleiding hiervan stuurt het kabinet begin mei een brief aan de VNG en de Tweede Kamer met haar besluit.

Het bestuur en de commissies van de VNG zullen dit kabinetsbesluit bestuderen en met een reactie toezenden aan de gemeenten. Daarmee zal het hoogstwaarschijnlijk ook op de agenda van de ALV van 5 juni staan.

Gezien het bovenstaande adviseert de VNG gemeenten om bij het eigen lokale proces van de voorjaarsnota/kadernota en voorbereiding van de begroting met verschillende scenario's rekening te houden (variërend van een gedeeltelijke compensatie van de tekorten tot geen compensatie).

Dit is voor het college aanleiding om in de al aangekondigde 'Brede kadernota sociaal domein' ook de lasten van de jeugdhulp daarbij te betrekken. In tegenstelling tot wat de VNG hiervoor opmerkt, is het aantal jeugdigen in De Wolden in 2018 ongeveer gelijk gebleven

aan 2017. Dit impliceert dat de kosten per kind hoger zijn geworden. Zie verder onze opmerkingen verderop bij het onderwerp 'Structurele doorwerking jaarrekening 2018'.

Ontwikkeling woonlasten

In het collegeprogramma 2018-2022 staat o.a. dat de gemeente de belastingdruk zoveel mogelijk beperkt. Daarbij zijn trendmatige verhogingen van de heffingspercentages OZB geen automatisme. Dat doen we bijvoorbeeld niet als we al een ruim sluitende begroting hebben. Eventuele verhogingen kunnen we ook zien in relatie tot de ambities van onze gemeente en de bijbehorende maatschappelijke investeringen.

2. Financiële uitkomsten Kadernota 2020

Als we ons richten op de meerjarige financiële doorkijk (zie pagina 5 Kadernota 2020), dan blijkt dat we voor de komende vier jaarschijven (2020 t/m 2023) afkoersen op een niet-sluitend meerjarenperspectief met nadelige exploitatiesaldi. Hierin zijn de financiële gevolgen, voor zover op geld gezet, van deze kadernota meegeteld. Door echter in stemmen met de voorstellen van het college zoals beschreven in deze aanbiedingsbrief, legt de raad echter een fundament voor het sluitend maken van de meerjarenraming in november van dit jaar.

Meerjarenperspectief 2020-2023				
	2020	2021	2022	2023
Saldo in meerjarenperspectief t/m wijziging 4/2019	311.437 V	239.990 V	143.314 V	143.314 V
- Nakomende cao-gevolgen AMW/Welzijn De Wolden	116.195 N	116.195 N	116.195 N	116.195 N
- Diverse overige aanpassingen, o.a. WSJG-onderzoek	6.258 N	8.742 V	6.258 N	6.258 N
Tussentelling	188.984 V	132.537 V	20.861 V	20.861 V
<u>Gevolgen Kadernota 2020-2023</u>				
Overige financiële mutaties Kadernota 2020-2023	1.929.588 N	1.468.077 N	1.520.601 N	1.771.760 N
Mutaties gemeentefonds - stelpost	710.000 V	710.000 V	710.000 V	710.000 V
Inzet stelpost kapitaallasten nieuwe investeringen	240.000 V	480.000 V	720.000 V	720.000 V
Actuele tussenstand exploitatieresultaten	790.604 N	145.540 N	69.740 N	320.899 N

Voor de toegevoegde jaarschijf 2023 is rekening gehouden (aanname) met het 'doorschuiven' van het geraamde begrotingssaldo van 2022 ad € 143.314.

Als bijlage 1 is in de kadernota een totaaloverzicht opgenomen van de aangeleverde uitzettingen en wensen voor 2020 en volgende jaren. Voor zover mogelijk en noodzakelijk zijn door ons deze uitzettingen van de bekende categorie-aanduiding voorzien, namelijk:

1. Onontkoombaar (uitvloeisel van wet- en/of regelgeving, of de gemeente loopt, wanneer de activiteit niet wordt uitgevoerd, een aanzienlijk juridisch, financieel en/of bedrijfsrisico of er is sprake van vastgesteld beleid, waar voor de uitvoering geen c.q. onvoldoende financiën beschikbaar zijn).
2. Aanpassing op basis van de realisatiecijfers.
3. Nieuw beleid (er is sprake van gewenst beleid, waartoe de gemeente niet verplicht is).
4. Niet realiseerbare bezuiniging.

3. Structurele doorwerking jaarrekening 2018

Wij hebben op basis van de uitkomsten per programma gekeken naar de financiële uitkomsten van de jaarrekening 2018 in relatie tot wat er in de bestaande meerjarige begroting is geraamd. Op grond hiervan komen wij tot de conclusie dat verschillende budgetten voor de toekomst kunnen c.q. moeten worden bijgesteld. Het daarbij om:

Structurele aanpassingen budgetten vanuit de jaarrekening 2018				
	2019	2020	2021	2022 e.v.
- Sociale ombudsfunctie	30.000 V	30.000 V	30.000 V	30.000 V
- Leerlingenvervoer	50.000 V	50.000 V	50.000 V	50.000 V
- Leerplichtzaken	20.000 V	20.000 V	20.000 V	20.000 V
- Wmo – hulpmiddelen	300.000 V	300.000 V	300.000 V	300.000 V
- Eigen bijdrage Wmo	200.000 N	200.000 N	200.000 N	200.000 N
- Beschermd wonen	175.000 V	175.000 V	-	-
- Jeugdzorg	Pm	Pm	Pm	Pm
Totaal structureel	375.000 V	375.000 V	200.000 V	200.000 V

Sociale ombudsfunctie:

Het contract met de sociale ombudsvrouw is niet verlengd per 1-1-2019.

Leerlingenvervoer:

Structureel is er sprake van een onderschrijding en voor de komende jaren is de verwachting niet anders.

Leerplichtzaken:

Structureel is er sprake van een onderschrijding en voor de komende jaren is de verwachting niet anders.

Wmo-hulpmiddelen:

Structureel is er sprake van een onderschrijding en voor de komende jaren is de verwachting niet anders.

Eigen bijdrage Wmo:

De systematiek betreffende de berekening van de eigen bijdrage inzake de Wmo is gewijzigd en levert structureel minder inkomsten op.

Jeugdzorg:

In 2018 is het tekort op de jeugdhulp uitgekomen op bijna € 700.000. Zonder aanvullende maatregelen is het volgens het onlangs opgestelde 1^e kwartaalbericht de verwachting dat ook 2019 en volgende jaren een tekort te zien zal geven op de jeugdzorg.

Onze insteek is echter dat door aanvullende beleidsmaatregelen enerzijds en door een aanvullende bijdrage van de rijksoverheid anderzijds de tekorten teruggebracht moeten kunnen worden. Vooruitlopend op de uitkomsten van de hiervoor genoemde 'Brede kadernota sociaal domein' en de verdere uitwerking van de te treffen maatregelen en in afwachting van de komende meicirculaire gemeentefonds, houden we voorsnog nog geen rekening met een structurele uitzetting van het budget op de jeugdzorg. In het meest negatieve scenario zou op dit onderdeel echter een structureel tekort kunnen ontstaan dat mogelijk enkele tonnen hoger uitvalt.

Zoals bekend heeft onze gemeente van aanvang af bij de decentralisaties in het sociaal domein als insteek gekozen dat de uitgaven moeten passen binnen de beschikbare budgetten die we ontvangen van het Rijk. Wij nemen aan dat uw raad deze gekozen beleidslijn nog steeds als uitgangspunt kiest. Dat betekent dat wij ons zullen beraden over de vraag welke regelingen op dit gebied aangepast kunnen c.q. moeten worden.

4. De inzet van de incidentele middelen

Wij hebben u in het verleden op verschillende momenten via de documenten uit de P&C-cyclus geïnformeerd over de inzet van de beschikbare middelen van de reserves en voorzieningen. Dit is voor het laatst gebeurd met het Jaarverslag 2018, met daarin de toelichting op de balans per 31 december 2018.

In een afzonderlijk hoofdstuk van de Kadernota 2020 gaat het college in op de vermogenspositie en de reserves & voorzieningen van de gemeente. Wij hebben dit voorjaar de 'Nota reserves & voorzieningen' geactualiseerd naar de stand per 1 januari 2019. Deze nota is in digitale vorm voor u ter kennisname op de raadsapp geplaatst.

Als aanvulling op de informatie op pagina 4 van de kadernota, merken wij op dat volgens de laatste inzichten vanuit het jaarresultaat 2018 (na bestemming van een deel daarvan ter grootte van € 232.500) een bedrag van afgerond € 1,34 miljoen kan worden toegevoegd aan het min of meer 'vrije deel' van de algemene reserve. Hiermee komt de vermoedelijke stand daarvan per 1-1-2019 op ruim € 8,8 miljoen.

Wij hebben bij de aangeleverde speerpunten voor 2020 e.v. jaren vervolgens beoordeeld in hoeverre de daarmee gepaard gaande financiën, voor zover meer dan € 25.000, incidenteel kunnen worden gedekt door een beroep te doen op de beschikbare middelen uit de algemene reserve. Daarbij komen wij tot de conclusie dat hiervoor een bedrag van **€ 456.000** benodigd is, e.e.a. volgens onderstaande specificatie:

Speerpunten uit de kadernota 2020-2023 incidenteel te dekken uit de algemene reserve				
	Totaal	2020	2021	2022
- Viering 75-jaar vrijheid	26.000	26.000	-	-
- LED-verlichting sportaccommodaties	75.000	75.000	-	-
- Implementatie Omgevingswet	115.000	83.000	32.000	-
- Formatie economische ontwikkeling	40.000	40.000	-	-
- Verzelfstandiging Havezate de Wijk	150.000	150.000	-	-
- Prestatieovereenkomst CH De Wolden	50.000	50.000	-	-
Totaal benodigd	456.000	424.000	32.000	-

Vanuit de doelstellingen binnen het sociaal domein vinden wij het gewenst om extra in te zetten op de ondersteuning van 12+jarigen. In het kader van de jeugdhulp willen we dit vorm geven door een bedrag van € 80.000 (2 x € 40.000) vrij te maken voor het school maatschappelijk werk in respectievelijk 2020 en in 2021. Deze extra lasten kunnen we dekken door een onttrekking aan de 'Reserve sociaal domein'. Zie verder het betreffende speerpunt onder programma 'De Wolden ontwikkelt met kleur en talent' op pagina 62/63 van de voorliggende kadernota.

Gelet op de noodzaak tot invulling van de overige speerpunten en de wens om te komen tot de realisatie van de voorgestelde Multi Functionele Accommodatie in Zuidwolde, zijn wij van oordeel dat het acceptabel is om van het restant van de 'vrije' algemene reserve tot een bedrag van afgerond € 6,0 miljoen over te hevelen naar een nieuw te vormen 'Dekkingsreserve MFA Zuidwolde'. Daarbij is rekening gehouden met de voorziene beschikkingen over deze reserve in de jaren 2019 t/m 2022. Hieruit kan dan bijvoorbeeld voor de komende 40 jaar, gerekend vanaf 2022, jaarlijks een bedrag van € 150.000 ten gunste van de exploitatie worden gebracht.

Zowel de incidenteel aan de algemene reserve en de reserve sociaal domein te onttrekken bedragen 2020 en 2021 evenals het structureel te onttrekken bedrag aan de voorgestelde dekkingsreserve, kunnen dus in mindering worden gebracht op de hiervoor vermelde nadelige exploitatieresultaten.

Op basis van de uitgangspunten genoemd in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risico-beheersing' bij de begroting 2019 en rekening houdende met de bovengenoemde onttrekkingen aan de algemene reserve, zal het kengetal voor het weerstandsvermogen er dan overigens als volgt uit komen te zien:

$$\text{Weerstandsvermogen (risicoprofiel)} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit € 15 miljoen}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit € 4 miljoen}} = 3,75$$

Waardering	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 > < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 > < 1,4	Voldoende
D	0,8 > < 1,0	Matig
E	0,6 > < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Hieruit blijkt dat het berekende kengetal meer dan uitstekend is (het was 5,4).

5. Bijgestelde meerjarige exploitatiesaldi 2020 t/m 2023

Als de mutaties uit de voorgaande paragrafen worden verwerkt in de meerjarige cijfers, dan ontstaat het volgende beeld:

Meerjarenperspectief 2020-2023				
	2020	2021	2022	2023
Actuele tussenstand zoals hiervoor vermeld	790.604 N	145.540 N	69.740 N	320.899 N
<u>Mutatie:</u>				
Structurele doorwerking jaarrekening 2018	375.000 V	200.000 V	200.000 V	200.000 V
Incidentele dekking vanuit de algemene reserve	424.000 V	32.000 V	-	-
Jaarlijkse onttrekking 'Dekkingsreserve MFA Zuidwolde'	-	-	150.000 V	150.000 V
Incidentele dekking 'Reserve sociaal domein'	40.000 V	40.000 V	-	-
Verwachte eindstand exploitatieresultaten	48.396 V	126.460 V	280.260 V	29.101 V

In de bestaande meerjarencijfers was t/m 2020 op grond van de begroting 2019 al rekening gehouden met een trendmatige verhoging van de onroerende zaakbelastingen met 1,5%. Op grond van het huidige collegeprogramma zijn trendmatige verhogingen van de OZB echter geen automatisme. Dat doen we niet als er een ruim sluitende begroting is. Eventuele verhogingen kunnen we ook zien we in relatie tot de ambities van onze gemeente en de bijbehorende maatschappelijke investeringen.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dus dat het college voorsnog koerst op een betrekkelijk gering voordelig saldo in de laatste jaarschijf. Dit komt dus omdat er veel onzekerheid bestaat t.a.v. de kostenontwikkeling bij het sociaal domein en de redelijk voordelig ingeboekte groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De uitkomsten kunnen dan ook na de bekendmaking van de aanstaande meicirculaire nog aanzienlijk anders uitvallen.

6. Meerjareninvesteringsplan 2020-2023

In de kadernota hebben wij in een afzonderlijk hoofdstuk een meerjarig overzicht opgenomen van de geplande investeringen in de komende jaren. Daarbij heeft het college een investeringsplafond vanaf 2018 van circa € 4 miljoen per jaar als uitgangspunt genomen, ook rekening houdende met de gewijzigde voorschriften. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden hanteren wij voorsnog ook voor de jaren daarna dit investeringsplafond als richtinggevend.

Omdat met de MFA te Zuidwolde een fors investeringsbedrag is gemoeid, stellen we de raad voor om gedurende deze periode af te wijken van het genoemde plafond van € 4,0 miljoen per jaar, maar wel voorsnog vast te houden aan een gemiddeld totaal investeringsplafond van € 4,0 miljoen per jaarschijf. Door hiermee vervolgens te schuiven, lukt het om deze omvangrijke investering binnen de periode 2020 – 2023 binnen de afgesproken kaders te plaatsen. Uit het samenvattende overzicht in de kadernota blijkt dat er daarnaast nog een investeringsruimte voor deze periode overblijft van afgerond € 3,4 miljoen (zie pagina 11 van de kadernota 2020).

De volgende investeringen zijn vervolgens voor 2020 in de kadernota vermeld:

Voorgenomen investeringen 2020	
- Fietspad 'Gedempte Hoofddiep' te Kerkenveld	€ 406.000
- Verbeteren evenemententerrein de Wijk en Zuidwolde	" 200.000
- Aanleg kunstgrasveld KIOS te Ruinerwold	" 132.000
- Nieuwbouw Multi Functionele Accommodatie te Zuidwolde (incl. voorbereidingskosten)	" 13.622.000
- Ruimen en herinrichten begraafplaats te Ruinen	" 22.500
- Nieuwe urnenmuur te Zuidwolde	" 100.000
Totaal investeringsbedrag 2018 exclusief riolering	€ 14.482.500
<i>Overige investeringen: *</i>	
- Investerings riolering	" 686.000
- Investerings zonnelingen (SvN)	" 150.000
- Investerings duurzaamheidsleningen (SvN)	" 250.000
Totaal investeringsbedrag 2020 inclusief riolering	€ 15.568.500

* Voor wat betreft de bepaling van het investeringsplafond van gemiddeld € 4,0 miljoen per jaar, worden deze investeringen daar buiten gelaten.

7. Bijgestelde financiële kengetallen

In aanvulling op wat is beschreven in de kadernota onder het hoofdstuk 'Houdbare gemeentefinanciën/financiële kengetallen, merken wij nog het volgende op.

Vanzelfsprekend hebben de ambities van de gemeente en daarmee de omvang van de beoogde investeringen en de inzet van een deel van onze reserves gevolgen voor de diverse financiële kengetallen.

Zonder volledig te kunnen zijn, omdat de precieze informatie over de begrotingsgegevens 2020 – 2023 pas het komende najaar bekend zijn, is intern wel een inschatting gemaakt van de kengetallen o.b.v. een investeringsambitie t/m 2023 van gemiddeld € 4,0 miljoen per jaar en met een onttrekking aan de algemene reserve van € 6,0 miljoen.

Omschrijving	2017 Rek.	2018 Rek.	2019 Begr.	2020 Begr.	2021 Begr.	2022 Begr.
1A - Netto schuldquote	18%	20%	42%	57%	62%	67%
1B - Idem gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	4%	5%	23%	38%	42%	47%
2 - Solvabiliteitsratio	64%	57%	63%	47%	46%	42%

De getallen 2017 en 2018 zijn gebaseerd op de gegevens uit de betreffende jaarrekeningen, die van 2019 zijn gebaseerd op de informatie uit de begroting 2019 en in de kengetallen van de jaren daarna is rekening gehouden met de hiervoor vermelde aanvullende gegevens.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves).

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, geven we de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij drukken we het eigen vermogen uit in een percentage van het balanstotaal.

Voor een verdere verklaring van de vermelde percentages verwijzen wij naar het betreffende hoofdstuk in de kadernota.

8. Overige financiële risico's

Naast de gebruikelijke, in de paragraaf 'Weerstandsvermogen' bij de begroting 2019 bedoelde en beschreven risico's, is het goed nog de volgende aanvullende kanttekeningen te maken.

Realisatie bezuiniging op de exploitatiebijdrage bibliotheekwerk

Met ingang van 2017 was in de meerjarenraming een taakstelling opgenomen van € 180.000. Door de raad is besloten deze taakstelling in 2017 te dekken door een onttrekking aan de 'Reserve investeringsprojecten'. In de programmabegrotingen 2018 en 2019 is de bezuiniging tijdelijk neerwaarts bijgesteld naar € 60.000.

Stand van zaken:

Samen met de bibliotheek willen we graag invulling geven aan de ambitie, zoals die in de visie 'Van vestiging naar functie 2017-2021' is neergelegd. Om die ambitie te kunnen realiseren stellen we voor om gedurende maximaal 3 jaren de taakstelling van € 180.000 te verlagen tot € 60.000.

Dit betekent dat met ingang van 2021 wederom de volle € 180.000 is ingeboekt als taakstelling, wat dus een verdergaande korting van € 120.000 op het budget oplevert. Na de uitvoering van de visie besluit de gemeenteraad of we de oorspronkelijke taakstelling in stand moeten houden.

Decentralisaties sociaal domein

De gemeente hanteert vooralsnog als standpunt bij de drie grote taakdecentralisaties dat e.e.a. een budgettair neutraal karakter zou dienen te hebben. Met andere woorden: 'We moeten het doen met de middelen die we van het Rijk ontvangen'. Er moet echter rekening mee worden gehouden dat hier sprake is van open-einde-budgetten en dat bijsturing niet zo eenvoudig is. Zie ook wat hiervoor is opgemerkt met betrekking tot vooral de uitgaven inzake de jeugdzorg.

Bouwgrondexploitatie

De verwachte afzet van bouwrijpe grond is sterk afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Daarnaast is in de exploitaties gerekend met een structurele toerekening van eigen uren ter grootte van jaarlijks ± € 3,6 ton. We zien de laatste jaren hier een kentering ontstaan en dus op rekeningbasis een lager bedrag waarvoor de verschillende complexen worden belast. Al eerder is aangegeven dat verder onderzoek nodig is om de oorzaken hiervan te achterhalen. In afwachting hiervan wordt dit nadeel voorlopig als pro memorie geraamd.

Grote projecten

Ultimo 2018 was de stand van de lopende investeringskredieten afgerond € 4,9 miljoen. Met de financiële gevolgen hiervan is in de meerjarenramingen rekening gehouden. De vraag doet zich echter voor of alle beoogde investeringen daadwerkelijk kunnen worden afgerond met de beschikbare middelen. Net als dit het geval is ten aanzien van de doorbelasting eigen uren aan de bouwgrondexploitatie, doet dat probleem zich ook gelden bij de grotere projecten. Ook hier vindt op rekeningbasis een lagere toerekening plaats dan waarmee in de begroting wordt gerekend. Voor 2018 is hiermee een bedrag gemoeid van ± € 2,4 ton.

Onzekerheden binnen de exploitatiebegroting

- Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds.
- Omvang investeringsvolume versus stelpost kapitaallasten.
- Bijdrage verbonden partijen, waaronder de Gemeenschappelijke Regelingen.
- Structureel uitvoeringsbudget en personele inzet 'Initiatiefrijke De Wolden' alsmede voor de uitvoering van diverse de SvN-leningen (regelingen).
- Dividend NV Rendo.
- Financiële inzet t.b.v. het sociaal domein en het Integraal Bestuurs Plan.

9. Kaderstellende vragen en voorstellen

Samenvattend stellen wij u voor:

1. kennis te nemen van de informatie uit de 'Kadernota 2020' en van de voorlopig berekende exploitatiesaldi voor de jaren 2020 t/m 2023;
2. in te stemmen met de daarin beschreven beleidsontwikkelingen/speerpunten met bijbehorende prioriteiten en deze te verwerken in de 'Begroting 2020-2023';
3. kennis te nemen van het 'Overzicht financiële gevolgen speerpunten en overige uitzettingen Kadernota 2020';
4. vooruitlopend op de begrotingsbehandeling 2020-2023 een aanvullend voorbereidingskrediet van € 75.000 beschikbaar te stellen t.b.v. de realisatie van de MFA te Zuidwolde;
5. kennis te nemen van de herziene versie 'Nota reserves & voorzieningen 2020-2023'.

10. Planning behandeling Kadernota 2020

De verdere planning voor de behandeling en vaststelling van de Kadernota 2020 ziet er als volgt uit (*zie ook griffiememo*):

- do. 16 mei 2019 - Verstrekking boekwerk aan raad en griffie;
- di. 21 mei 2019 - Persconferentie;
- wo. 5 juni 2019 - Mondelinge technische vragenavond raad (19.30 – 20.30 uur);
- do. 13 juni 2019 - Raadsdebat (1^e termijn) met de algemene beschouwingen van de fracties en (na de pauze) de reactie van het college (13.30 uur);
- do. 27 juni 2019 - Behandeling/besluitvorming (2^e termijn) Kadernota 2020 (19.30 uur).

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van De Wolden,

Secretaris,
Nanne Kramer

Burgemeester,
Roger de Groot

